

DONALD TRUMP

DEN USANDSYNLIGE PRÆSIDENT

2017 –

Af Anders Agner Pedersen

Anders Agner Pedersen er uddannet journalist fra Danmarks Journalisthøjskole og New York State University med speciale i amerikansk politik. Han er til daglig redaktør på Kongressen.com og en af landets mest benyttede USA-analytikere i både tv og radio. Forfatter til flere bøger om amerikansk politik, heriblandt 'Glimt Af Amerika', 'Kennedys Største Taler' og senest 'PræsidentPortrætter'.

Det måtte være en joke. Et reklamestunt. En provokation. Måske en kombination. Men ingen, heller ikke jeg, havde fantasi til at forestille sig, at Donald J. Trumps præsidentkampagne ville vare ret længe, da den officielt blev skudt i gang i juni 2015. Måske nogle måneder. Måske resten af året. Men så nok hellere ikke ret meget længere. For hvordan skulle en mand med lige nøjagtig nul minutters politisk erfaring kunne komme i spil til posten som USA's næste præsident? Og hvordan skulle hans kampagne kunne overleve den massive kritik, der ville hagle ned over den, når der allerede i lanceringstalen lød kontroversielle meldinger fra The Donald om, at mexicanerne var voldtægtsforbrydere, og at han nu i øvrigt ville få den mexicanske regering til at betale for den mur, han som præsident ville bygge langs den amerikansk/mexicanske grænse. Nej, det kunne næppe have ret lang holdbarhed, det kandidatur, syntes der at være konsensus om i de politiske kredse.

Realiteten viste sig imidlertid at blive en anden. For en ting var, at Donald Trump lynhurtigt ræsedede uden om de andre republikanske kandidater, inklusive forhåndsfavoritten Jeb Bush, og toppede målingerne. Det blev slået hen med, at det stadig var tidligt i valgkampen, og at folk vidste, hvem Trump var, og derfor syntes, det var lidt sjovt. Det varer nok ikke så længe, så går det i sig selv igen, og det hele bliver, som det plejer, syntes man at tænke.

Men heller ikke det skete. Selv ikke da den interne kritik fra fremtrædende folk som Paul Ryan, formanden for Repræsentanternes Hus, væltede ned over Trump, da han i kølvandet på terrorangrebet i Paris i november 2015 foreslog indrejseforbud i USA for alle muslimer, gik han tilbage i målingerne. Nøjagtig som han fastholdt sin føring, i kølvandet på at han fra talerstolen gjorde grin med en handicappet journalist. Trump var stadig i front.

Men langtidsholdbart? Nej, det kunne det stadig ikke være. Og indtil videre var der jo ingen, der havde sat deres kryds ved Trump. De havde kun tilkendegivet deres støtte i diverse målinger. Men lige netop turen hjemme fra sofaen og hen til valgstederne har det med at være meget lang for ganske mange i USA, så lad os nu se, syntes holdningen fortsat at være. For Trump havde stort set ikke noget 'ground game', altså en organisation rundt i delstaterne, der kunne være med til at mobilisere vælgerne. Så hvor holdbar var hans føring i virkeligheden, når det kom til stykket?

Første svar kom i Iowa den 1. februar 2016, hvor vælgerne traditionen tro mødtes til det første *caucus*. Trump havde længe stået stærkt i den lille stat i Midtvesten, men måtte se sig henvist til andenpladsen, besejret af Tea Party-senatoren Ted Cruz fra Texas. Ikke ret stort ganske vist, men ikke desto mindre var han besejret. Og med ledelsens unge håb, Florida-senator Marco Rubio, lige i hælene på tredjepladsen. Var Iowa måske alligevel stedet, hvor tingene ville begynde at vende tilbage til det normale? Og dermed også starten på enden for The Donald? Svaret kom en uge senere i

New Hampshire og skulle vise sig at være et rungende nej. Trump satte sine modstandere på plads og begyndte dermed for alvor at gøre det, han fra starten havde sagt til vælgerne, at han ville gøre, nemlig vinde. Og vinde, ja, det gjorde Trump ellers i stor stil derfra. Bortset fra enkelte stater hist og her tromlede Trump hen over modstandere som Jeb Bush og Marco Rubio, inden han i begyndelsen af maj 2016 stod tilbage som sidste republikanske kandidat i primærvalgkampen. De sidste to modstandere, Ted Cruz og John Kasich, trak sig begge efter nederlaget i Indiana, og dermed var vejen definitivt banet for, at Donald J. Trump kunne blive den republikanske præsidentkandidat i duellen mod Hillary Clinton.

For Trump selv var sejren en selvfølge. Det var i hvert fald, hvad han tilkendegav både over for pressen og på den foretrukne kommunikationsplatform Twitter. Trump var en vinder, og med ham som præsident ville Amerika komme til at vinde igen, lod den republikanske primærvinder forstå. Hvad det at vinde så indebar, det var der ikke rigtig klarhed over. Trumps slogan havde fra starten lydt 'Make America Great Again'. Et stærkt slogan, som havde haft en bred appel til endog rigtig mange vælgere rundt om i delstaterne. Det blev ganske vist aldrig rigtig klarlagt, hvornår det var, Trump mente, at USA havde været 'great' sidst. Om det var under Bush? Under Reagan? Under Nixon? Eller under Eisenhower? Det spørgsmål forblev ubesvaret. Men at Trump ikke mente, at Amerika var 'great' under Obama, var tydeligt for de fleste.

At den gensidige respekt mellem Donald Trump og Barack Obama var ikke-eksisterende, var velkendt. Flere år inden han formelt set havde annonceret sit kandidatur, havde Trump stået i spidsen for den såkaldte birther-bevægelse, der aktivt såede tvivl om, hvorvidt Obama overhovedet var født i USA og dermed overhovedet havde lov til at være præsident. Gennem længere tid insisterede Trump og hans støtter på at få Obamas fødselsattest at se, så der en gang for alle kunne komme klarhed over, hvorvidt det nu også var i orden, at præsidenten bestred det embede, han gjorde.

Birther-bevægelsen var voldsomt generende for præsident Obama, hvis parti ikke lagde skjul på, at man fandt Trumps heksejagt upassende og ubehagelig. Og da muligheden for at latterliggøre Trump ved den årlige White House Correspondents Dinner tilbage i 2011 bød sig, slog Obama til. Med Trump som tilhører i salen og for rullende kameraer gjorde præsidenten tykt grin med Trump og foreslog, at han nu kunne tage fat på andre store mysterier, som for eksempel om USA overhovedet havde været på månen i sin tid, eller om de to berømte rappere 2Pac og Notorious B.I.G. overhovedet var blevet dræbt tilbage i 90'erne. Hele salen klukkede af grin, bortset fra Trump. Han fortrak stort set ikke en mine, mens lederen af den frie verden tørrede guld med ham.

Siden hen har der været spekuleret flittigt i, om det i virkeligheden var den aften, Trumps ide om at gå efter præsidentposten opstod. Trump selv har aldrig forholdt sig til det, men blot ladet forstå, at han anså Obama for den værste præsident i amerikansk historie. Og ikke var et øjeblik i tvivl om, at landet ville være bedre tjent med ham som præsident end med Obama. Først da ville man komme til at vinde igen, lød det igen og igen fra Trump, inklusive i begyndelsen af sommeren 2016, hvor det republikanske partikonvent i Cleveland skulle finde sted.

Jeg ved ikke helt, hvad jeg havde forventet, da jeg et par dage før konventets start satte kursen mod staterne sammen med min kollega Lars Mathiasen. Sammen med den sidste del af trioen, Jørgen Ullerup, skulle vi følge konventet fra tætteste hold og flere gange dagligt sende programmet 'Det Ovale Kontor' hjem til seerne i Danmark.

Som så mange andre ting med Trump var der en masse ubekendte. Hvem skulle tale? Hvem skulle spille? Hvor mange mennesker ville der være? Og hvordan med sikkerheden? Det var blot nogle af de mange ubekendte, som hverken jeg, Lars eller nogen af de mange andre journalister, der var på plads i Ohio, kunne vide noget om. Sikker var det imidlertid, at det næppe ville komme til at gå stille for sig. Det gjorde det sjældent, når det drejede

sig om Trump, som i vanlig entertainerstil havde lovet, at konventet ville blive et fantastisk show.

Og et show ventede da i sandhed også fra det øjeblik, Lars, Jørgen og jeg ankom til Cleveland en solrig søndag eftermiddag, dagen før konventet gik i gang. Rundt om i gaderne var både tilhængere og kritikere af Trump mødt talstærkt frem og tilførte en vis volumen til gadebilledet, der i forvejen var præget af diverse køretøjer med sirener på.

I det hele taget var sikkerhedsniveauet på sit absolut højeste i byens centrum i de dage. Hegn, afspærring, politifolk og sikkerhedsvagter var nærmest mere reglen end undtagelsen rundt om basketarenaen, der normalt var hjemmebane for Cleveland Cavaliers, men for en stund var forvandlet til republikansk højborg med Donald Trump som hersker.

Showet startede på konventets første aften, hvor Trumps hustru, Melania, var hovedtaler. Den slovenskfødte eksmodel holdt sig oftest i baggrunden, mens husbonden soled sig i rampelyset, men skulle nu for en stund være alene i fokus. Helt alene var hun dog alligevel ikke, da det viste sig, at manden, der kom på scenen for at introducere hende – selvfølgelig – var Donald Trump. I røg og damp og til tonerne af Queens 'We Are The Champions' gik han på scenen og lod folk forstå, hvor meget han og fruene elskede dem, og hvor stort han ville komme til at vinde det her præsidentvalg.

Et budskab, der gav anledning til jubel rundt om i arenaen, der flere gange i løbet af den første dag ellers havde fremstået halvtom. Det var nemlig langt fra alle partisoldater, der var lige begejstrede over valget af Donald Trump som republikansk præsidentkandidat. Og flere, inklusive begge Bush-præsidenterne og kandidaterne ved 2008- og 2012-valget, John McCain og Mitt Romney, holdt sig langt væk fra Cleveland. Melania Trumps tale gik helt, som den skulle. Hun havde salen i sin hule hånd, og den frygt, der måtte have været blandt Trumps rådgivere for, hvordan det skulle gå, var for en stund forsvundet. Det varede imidlertid ikke længe, før konventets første møgsag

landede på Trumps bord. Det viste sig nemlig, at der var mere end bare et par ord fra fruens tale, der havde været brugt i en anden førstedame-tale på et partikonvent. Således var flere elementer fra Michelle Obamas tale på det demokratiske konvent i 2008 at finde i Melania Trumps 2016-tale, til stor irritation for The Donald og til stor morskab for satirikerne og folk i al almindelighed på de sociale medier. Hashtagget #famousmelaniaquotes blev hurtigt et hit på Twitter, hvor fru Trump blev latterliggjort og taget til indtægt for andre berømte onelinere som 'Life is like a box of chocolates' og 'We shall overcome!'

Trump var alt andet end begejstret over, at hele konventets anden dag kom til at stå i #famousmelaniaquotes tegn, men han kunne dog glæde sig over, at han senere på tirsdagen formelt blev stemt igennem som Republikanernes officielle præsidentkandidat og dermed havde taget et stort skridt nærmere det, der ellers var blevet anset for værende umuligt et år forinden, da han meddelte sit kandidatur i Trump Tower, nemlig at vinde præsidentvalget.

Onsdag vendte Trump tilbage til Cleveland med planer om at overtage showet igen efter lidt slingrekurs de første par dage. Med vanlig sans for iscenesættelse landede Trump således onsdag eftermiddag i sit privatfly, der i folkemunde var døbt 'Trump Force One' for herefter at stige ombord i privathelikopteren, der skulle flyve ham de sidste par hundrede meter fra flyvepladsen og hen til det velkomstrally, hvor blandt andre hans nyudnævnte vicepræsidentkandidat, Mike Pence, ventede. Efter flere rundture hen over pladsen til ære for tv-kameraerne landede Trumps helikopter, klar til at fortsætte showet.

Endnu en gang blev Trumps planer om fire dages uforstyrret hyldest af egne fortræffeligheder dog besværliggjort. Denne gang af en af de sidste kandidater, der havde opgivet at besejre Donald Trump i primærvalgkampen, nemlig Ted Cruz. Tea Party-senatoren fra Texas, som Trump konsekvent havde omtalt som 'Lyn' Ted' gennem valgkampen, og hvis far Trump havde beskyldt for at være en del af konspirationen bag mordet på Kennedy. Og hvis kone, Trump i øvrigt havde erklæret, ikke var nær så køn som

hans egen. Efter han havde droppet sine egne præsidentplaner, havde Cruz imidlertid ikke givet sin støtte til Trump, og spørgsmålet om, hvorvidt det ville ske fra talerstolen onsdag aften, var fortsat ubesvaret helt til det øjeblik, Cruz gik på scenen. Og svaret var, at det fortsat ikke kom til at ske. Cruz nægtede fortsat at støtte Trump, på trods af at han nu formelt set havde partiets nominering, og nomineringsræset definitivt var forbi. Cruz' manglende Trump-støtte faldt ikke i god jord blandt tilhørerne i arenaen, der sendte texaneren af scenen med massiv buhen og skældsord. At vicepræsident Mike Pence var sat til at tale kort tid efter Cruz, kunne ikke ændre dynamikken i mediebilledet, nemlig at Cruz for åbent tæppe havde trodset Trump. Og dermed var fejringen af Trump nok en gang afsporet. Til stor irritation for manden i centrum.

Torsdag var det så sidste dag på konventet og dagen, hvor Trump skulle holde sin store tale og formelt set acceptere sit partis nominering som præsidentkandidat. Det var Trumps datter, Ivanka, der skulle introducere sin far den aften, og modsat de foregående dage gik denne aften's program efter planen. Ivanka blev tiljublet fra start til slut, og jublen var om muligt endnu mere øredøvende, da Trump selv indtog scenen.

Nøjagtig som de foregående dage var Lars, Jørgen og jeg på plads på lægterne, klar til at høre Trumps tale. En tale, der skulle vise sig at blive længere end normalt. Trump var ikke kendt som en mand, der excellerede i lange programerklæringer eller maratontaler, men den stil var for en stund parkeret denne torsdag i Cleveland. Ballonerne måtte blive under loftet lidt endnu og blev først sluppet fri, da Trump havde rundet en times taletid. Ganske vist afbrudt af taktfaste klapsalver og de vanlige tilråb som 'Build That Wall' og 'Lock Her Up!', men stadig en for Trump usædvanlig lang tale.

Konventet var ikke blevet den fire dages nonstop hyldest af Trump, The Donald selv havde håbet på. Melanias plagiatkriser og Ted Cruz' manglende støtte havde været bump på vejen. Ikke desto mindre kunne Trump konstatere, at konventet havde haft

en vis effekt i målingerne, hvor han rykkede forbi Hillary Clinton, der ugen efter skulle nomineres på det demokratiske konvent i Philadelphia.

Trumps føring blev imidlertid en kort fornøjelse. For i kølvandet på det demokratiske konvent røg Trump i verbal infight med et muslimsk ægtepar, hvis søn havde mistet livet, da han gjorde tjeneste som amerikansk soldat i krigen i Irak. Det er sjældent klogt i amerikansk politik at blive uvenner med Gold Star-familierne, som veteranfamilierne kaldes, og nok en gang haglede kritikken ned over Trump. Og Clinton gik forbi ham i målingerne. Ikke meget, men dog nok til, at Trump havde en del at indhente. Det skete imidlertid nærmest fra den ene dag til den anden, nærmere bestemt søndag den 11. september, hvor Clintons ellers pæne føring forsvandt stort set synkront med, at fru Clinton fik et ildebefindende ved mindehøjtideligheden ved Ground Zero. Trump og Republikanerne havde tidligere sået tvivl om fru Clintons helbred, og nu var der videooptagelser, der kunne underbygge deres angreb.

Med tv-debatterne lige om hjørnet boksede Trump og Clinton frem og tilbage, uden at nogen af dem for alvor rykkede fra den anden i målingerne. Først da en gammel videooptagelse med Donald Trump blev offentliggjort en måneds tid før valgdagen, syntes slaget tabt for Republikanerne. I videoen udtalte Trump sig stærkt nedsættende om kvinder og lod blandt andet tv-værten Billy Bush forstå, at han kunne gøre, hvad han havde lyst til med kvinder, fordi han var kendt. 'Grab them by the pussy,' lød Trumps ord blandt andet i videoen, der fik det meste af den republikanske ledelse til at lægge afstand til deres kandidat. Samtidig rykkede Clinton langt fra ham i målingerne, og det ville kræve et mirakel af den store slags, hvis Trump skulle ende som vinder af præsidentvalget.

Det 'mirakel' leverede FBI-chefen James Comey mindre end to uger før valgdagen, da han meddelte, at man nu igen kiggede på Clintons mail-sag. En sag, som ellers var blevet afsluttet i sommeren 2016 med konklusionen, at der ikke skulle rejses tiltale mod den tidligere førstedame. Ganske vist havde hun i sin

tid som udenrigsminister handlet skødesløst ved at bruge privat mailservers, men ikke i tilstrækkelig grad til at der skulle rejses tiltale, lød vurderingen dengang fra FBI. Nu var sagen imidlertid genoptaget, hvilket var tæt på det værste, der overhovedet kunne ske for Clinton. Og en regulær foræring til Donald Trump, der i dagene hen mod valget for alvor halede ind på hende, både i de nationale målinger og på delstatsniveau. Det, der i flere uger havde lignet en walkover for Clinton, tegnede nu til at blive en gyser. Pludselig var alt i spil igen. Clinton var stadig favorit, men ikke så stærk som tidligere.

Tirsdag den 8. november gik et splittet Amerika til valg efter en lang og historisk beskidt valgkamp. Valget stod mellem to historisk upopulære kandidater, hvoraf den ene ingen politisk erfaring havde.

Onsdag den 9. november stod det klart, at det utænkelige var sket. Donald J. Trump havde vundet valget og var USA's næste præsident. Byggematadoren, reality-tv-værten og provokatøren havde besejret den tidligere udenrigsminister, senator og førstedame i spillet om valgmænd. Ganske vist havde fru Clinton fået langt flere stemmer end Trump, men det ændrede ikke på, at han kunne lade sig hylde som valgets vinder.

Resultatet efterlod store dele af USA og resten af verden i gratchok. Manden, hvis kampagne i sin tid var blevet opfattet som en happening, var gået hele vejen, stik imod al logik og alle forventninger.

Et par dage efter sad Trump side om side med manden, han skulle afløse, nemlig Barack Obama. Som et synligt bevis på, at det utænkelige var blevet til virkelighed. Ord er dårligt nok tilstrækkelige til at beskrive, hvor akavet stemningen var. Obama forsøgte efter bedste evne at indtage rollen som statsmanden, der accepterede folkets beslutning om, hvem der skulle afløse ham. Og Trump forsøgte at signalere, at han i virkeligheden havde stor respekt for den mand, han ellers havde brugt adskillige år på at undergrave og kritisere.

Hvordan Trump har tænkt sig at gribe rollen som amerikansk præsident an, står fortsat hen i det uvisse. Sikkert er det, at en del af de mest prominente valgløfter er enten sløjftet eller ændret. Således skal Hillary Clinton ikke længere i spjældet, selv om Trump ellers truede med det flere gange undervejs i valgkampen. Inklusive i den anden tv-debat i oktober 2016. På samme måde er det heller ikke længere alt ved Obamacare, der er lige forfærdeligt. Dele af reformen kan måske godt få lov at blive stående, har Trump ladet forstå, trods insisteren på det modsatte undervejs i valgkampen. Og den berømte mur langs den amerikansk/mexicanske grænse, ja, den skal efter planen stadig bygges, men i første omgang for amerikanske midler. Trump har således ladet forstå, at regningen så bagefter bliver sendt videre til Mexico. Men hvor pengene i første omgang skal komme fra, eller hvordan han vil få den mexicanske præsident Pena Nieto til at ændre holdning, er endnu uklart.

Historien om Donald Trump er således historien om en mand, der gjorde det, ingen troede muligt. Det er historien om milliardæren, der udnævnte sig selv til den lille mands beskytter. Det er historien om manden, der overlevede flere møgsager end nogen anden præsidentkandidat i historien. Men samtidig også historien om en mand, der er kolossalt upopulær, fra det øjeblik han lægger hånden på Bibelen den 20. januar 2017 i Washington D.C. Og som på sin vej til sejren skabte omfattende splittelser i det amerikanske samfund og satte nye, negative standarder for tonen i den politiske debat.

Historien om Donald Trump er med andre ord historien om den usandsynlige præsident, der blev en realitet.